

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN I BILTRANSPORT AV TRÄVAROR
2008**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN I BILTRANSPORT AV TRÄVAROR
2008**

© Utbildningsstyrelsen 2008

Edita Prima Oy

Helsingfors 2008

ISBN 978-952-13-3891-5 (häft.)

ISBN 978-952-13-3892-2 (pdf)

DNR 27/011/2008

FÖRESKRIFT Iakttas som förpliktande

DATUM 25.8.2008

Giltighetstid
fr.o.m. 1.10.2008 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger
L 631/1998 13 § 2 mom

Upphäver Föreskrift Nr 35/011/2003, 5.9.2003

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN I BILTRANSPORT AV TRÄVAROR

Utbildningsstyrelsen har beslutat om grunderna för Yrkesexamen i biltransport av trävaror. Examensgrunderna ska iakttas fr.o.m. 1.10.2008. Examensprestationer som påbörjats innan föreskriftens i kraftträdande kan fullföljas enligt grunderna dnr 35/011/2003 t.o.m. 30.9.2010.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

När utbildning som förbereder för en fristående examen anordnas, beslutar utbildningsanordnaren om innehållet i utbildningen och ordnandet av utbildningen i enlighet med examensgrunderna. Den som deltar i utbildningen skall som en del av utbildningen beredas möjlighet att avlägga en fristående examen.

Generaldirektör

TIMO LANKINEN
Timo Lankinen

Sakkunnig

PEKKA TAURIAINEN
Pekka Tauriainen

INNEHÅLL

Kapitel 1

Fristående examina	7
1 § Anordnande av fristående examina	7
2 § Avläggande av fristående examen	7
3 § Grunderna för fristående examen	7
4 § Personlig tillämpning i fristående examen	8
5 § Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen	8
6 § Betyg	8
7 § Utbildning som förbereder för fristående examen.....	9

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen i biltransport av trävaror	9
1 § Examensdelarna	9

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen i biltransport av trävaror och grunderna för bedömningen	10
---	----

OBLIGATORISKA DELAR

1 § Fordonsteknik	10
a) Krav på yrkesskicklighet	10
b) Mål och kriterier för bedömningen	10
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	12
2 § Transportteknik	13
a) Krav på yrkesskicklighet	13
b) Mål och kriterier för bedömningen	13
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	14
3 § Arbetsuppgifter i virkesupplag	15
a) Krav på yrkesskicklighet	15
b) Mål och kriterier för bedömningen	15
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	16
4 § Kännedom om lagstiftningen	16
a) Krav på yrkesskicklighet	16
b) Mål och kriterier för bedömningen	16
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	17
5 § Grundläggande yrkeskompetens inom transportbranschen	18
a) Krav på yrkesskicklighet	18
b) Mål och kriterier för bedömningen	18
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	21

VALFRI DEL

6 § Företagsamhet.....21

Kapitel 1

FRISTÅENDE EXAMINA

1 § Anordnande av fristående examina

Examenskommissionerna som tillsätts av Utbildningsstyrelsen och består av representanter för arbetsgivare, arbetstagare, lärare och vid behov självständiga yrkesutövare ansvarar för anordnandet och övervakningen av fristående examina samt utfärdar examensbetyg. Examenskommissionerna gör ett avtal om anordnande av fristående examina med utbildningsanordnarna och vid behov med andra sammanslutningar och stiftelser. Fristående examina kan inte anordnas utan giltigt avtal med examenskommissionen.

2 § Avläggande av fristående examen

Fristående examen avläggs genom att examinanderna vid examenstillfällena i praktiska arbetsuppgifter påvisar det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. Varje examensdel ska bedömas skilt för sig. Bedömningen görs som ett samarbete mellan representanter för arbetsgivare, arbetstagare och undervisningssektorn. Inom branscher där det är vanligt med självständiga yrkesutövare tas även denna part i beaktande vid valet av bedömare. Bedömningen godkänns slutligen av examenskommissionen. Examensbetyg kan beviljas då examinanden har avlagt alla examensdelar som krävs med godkänt vitsord.

3 § Grunderna för fristående examen

I examensgrunderna fastställs vilka delar och eventuella kompetensområden som hör till examen, uppbyggnaden av examen, den yrkesskicklighet som krävs i de olika examensdelarna, bedömningsgrunderna (målen och kriterierna för bedömningen) samt sätten att påvisa yrkesskicklighet.

En examensdel utgör ett delområde inom yrket som går att avskilja från den naturliga arbetsprocessen till en självständig helhet som kan bedömas. Kraven på yrkesskicklighet som beskrivs i de olika examensdelarna koncentrerar sig på de centrala funktionerna och verksamhetsprocesserna inom yrket samt på yrkespraxis inom den aktuella branschen. De omfattar även färdigheter som allmänt behövs i arbetslivet, till exempel sociala färdigheter.

Målen och kriterierna för bedömningen är härledda ur kraven på yrkesskicklighet. Målen för bedömningen anger de kunskapsområden som man vid bedömningen fäster särskild vikt vid. Definitionen av dessa mål underlättar också bedömningen av den aktuella arbetsprocessen. Bedömningen ska täcka alla de mål för bedömning som beskrivs i examensgrunderna. Kriterierna för bedömningen bestämmer den kvalitativa och kvantitativa nivån på en godkänd prestation.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet innehåller preciserande anvisningar om avläggandet av examen. Yrkesskickligheten påvisas i allmänhet i autentiska arbetsuppgifter. Sätten att påvisa yrkesskicklighet kan innehålla direktiv för bl.a. hur en examensprestation vid behov kan kompletteras så att alla krav på yrkesskicklighet blir beaktade.

4 § Personlig tillämpning i fristående examen

Utbildningsstyrelsen har utfärdat en särskild föreskrift om personlig tillämpning.

5 § Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen

Vid bedömning av yrkesskickligheten är det viktigt att ingående och noggrant granska hur examinanderna visar att de kan det som examensgrunderna förutsätter i kraven på yrkesskicklighet för den aktuella examensdelen. Vid bedömningen tillämpas de bedömningskriterier som fastställts i examensgrunderna. Bedömarna ska mångsidigt använda sig av olika och i första hand kvalitativa bedömningsmetoder. Används endast en metod, blir resultatet inte nödvändigtvis tillförlitligt. Vid bedömningen beaktas bransch- och examensspecifika särdrag i enlighet med examensgrunderna. Om examinanderna har tillförlitliga utredningar om tidigare påvisat kunnande, granskar bedömarna hur de motsvarar kraven på yrkesskicklighet i examensgrunderna. Bedömarna föreslår för examenskommissionen att kunnandet erkänns som en del av examensprestationen. Examenskommissionen fattar det slutliga beslutet om erkännande av tidigare påvisat kunnande som tillförlitligt utretts.

Bedömning av yrkesskicklighet är en process där insamling av bedömningsmaterial och dokumentering av bedömning spelar en viktig roll. Representanter för arbetslivet och lärare gör på trepartsbasis en noggrann och mångsidig bedömning. Examinanderna ska klart och tydligt få veta hur bedömningsgrunderna tillämpas i deras eget fall. De ska också ges möjlighet att själva bedöma sina prestationer. Examensarrangören gör upp ett bedömningsprotokoll över examensprestationen för den aktuella examensdelen som undertecknas av bedömarna. Till en bra bedömningsprocess hör också att efter detta ge examinanderna respons på prestationerna. Det slutliga bedömningsbeslutet fattas av examenskommissionen.

Bedömare

De personer som bedömer examinandernas yrkesskicklighet ska ha god yrkeskunskap inom det aktuella området. Examenskommissionen och examensarrangören kommer överens om bedömarna i avtalet om anordnande av fristående examen.

Rättelse av bedömning

Examinanderna kan inom lagstadgad tid anhålla om rättelse av bedömning av den examenskommission som ansvarar för den aktuella examen.

En skriftlig begäran om rättelse riktas till examenskommissionen. Examenskommissionen kan efter att ha hört bedömarna besluta om en ny bedömning. Det går inte att genom besvär anhålla om ändring av examenskommissionens beslut som gäller rättelse av bedömning.

6 § Betyg

Examenskommissionen beviljar examensbetyg och betyg för en eller flera avlagda examensdelar. Betyg över deltagande i förberedande utbildning ges av utbildningsanordnaren. Utbildningsstyrelsen har utfärdat direktiv om vilka uppgifter som ska framgå ur

betyg för fristående examina, utbildning som förbereder för fristående examen och läroavtalsutbildning.

Betyg för en eller flera examensdelar ges på begäran. Examensbetyget, liksom betyget för en eller flera avlagda examensdelar, undertecknas av en representant för examenskommissionen och en representant för examensarrangören.

En anteckning om avlagd fristående examen i ett av Utbildningsstyrelsen godkänt yrkesbevis är ett intyg över avlagd examen som är jämförbart med ett examensbetyg. Examensarrangören skaffar och undertecknar yrkesbeviset. Yrkesbeviset är avgiftsbelagt för examinandan.

7 § Utbildning som förbereder för fristående examen

Det går formellt sett inte att ställa förhandsvillkor i fråga om utbildning för dem som deltar i fristående examina. Examina avläggs ändå huvudsakligen i samband med förberedande utbildning.

Förberedande utbildning ska anordnas i enlighet med examensgrunderna. Utbildningen och examenstillfällena ska planeras utgående från examensdelarna. Den som deltar i utbildning som förbereder för fristående examen ska ges möjlighet att delta i examenstillfällena och avlägga fristående examen som en del av utbildningen.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN I BILTRANSPORT AV TRÄVAROR

1 § Examensdelarna

Yrkesexamen i biltransport av trävaror består av fem obligatoriska examensdelar. Dessutom kan examinandan avlägga en valfri del. De som deltar i examen bör ha körkort och körkort för fordonsklass CE. Ifall examinandan inte deltar i den förberedande utbildningen, bör han eller hon ha grundläggande yrkeskompetens för förare enligt gällande lag 273/2007 och förordning 640/2007 eller motsvarande giltig yrkeskompetens.

De obligatoriska delarna är

- Fordonsteknik
- Transportteknik
- Arbetsuppgifter i virkesupplag
- Kännedom om lagstiftningen
- Grundläggande yrkeskompetens inom transportbranschen

Som tillägg till de obligatoriska examensdelarna eller som en fristående delexamen kan examinandan avlägga en valfri del i företagsamhet

- Företagsamhet.

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET I YRKESEXAMEN I BILTRANSPORT AV TRÄVAROR OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

OBLIGATORISKA DELAR

1 § Fordonsteknik

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till manöver- och tilläggsutrustningen i virkesfordonet.	<p>Manöverutrustning i virkesfordonet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till manöver- och tilläggsutrustningen i virkesfordonet så bra att han eller hon kan försäkra en trygg och ekonomisk användning av fordonet. <p>Tilläggsutrustning i virkesfordonet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till virkeskranens struktur och tilläggsutrustningar så bra att han eller hon kan beakta vilka deras möjligheter och begränsningar i arbetet är• förstår verksamhetsprinciperna för och betydelsen av fordonsdatorn vid körning av trävaror• känner till de vanligaste redskapen för att fästa lasten och förstår vilken betydelse de har för trafiksäkerheten• känner till användningssätten för kättingar och sandspridare.
Examinanden känner till virkesfordonets olika konstruktioner, egenskaper och användningsändamål.	<p>Virkesfordonens konstruktion och användning Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till olika typers virkesfordon och deras användningsändamål. <p>Virkesfordonens egenskaper Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till virkesfordonens specialegenskaper, såsom utrustningen i lastrummet, fordonets hjuldrivning, motorns effektivitet och användningen av olika hjälputrustningar samt vilken betydelse de har för arbetet• kan tolka registerutdraget rätt för att utreda fordonets egenskaper.

Examinanden kan sörja för att virkesfordonet är i funktionsdugligt skick.

Förebyggande underhåll

Examinanden

- vet vilken betydelse förebyggande underhåll har för fordonets driftsäkerhet och för helhetsekonomi
- utför dagliga förebyggande kontroller som är viktiga för driftsäkerheten och helhetsekonomi.

Skadebekämpning

Examinanden

- kan göra en första släckning
- ser till att brand- och oljebekämpningsmedlen är i skick.

Dagligt, vecko- och periodiskt underhåll

Examinanden

- följer med serviceprogrammet och ser till att det efterföljs både i fråga om fordonet och tilläggsutrustningarna
- kan utföra dagligt underhåll och vecko-underhåll på fordonet enligt serviceboken och bruksanvisningen genom att vid underhåll av virkesfordonet använda de reparationsredskap som vanligen ska användas
- följer arbetsordningen och de rätta arbetsmetoderna i underhållet och utför det med en yrkesmans noggrannhet och snabbhet.

Reparation av virkesfordon

Examinanden

- kan byta de vanligaste reservdelarna som ska bytas med handredskap
- identifierar och lokaliserar typiska fel på ett virkesfordon samt fastslår reparationsåtgärderna för dem och hur brådskande reparationen är
- kan vid reparation av skada och fastställande av tidpunkten för reparation definiera risken för ytterligare skador
- följer vid fastställande av fel och vid reparation rätt arbetsordning och rätta arbetsmetoder och utför arbetet med en yrkesmans noggrannhet och snabbhet.

<p>Examinanden sköter om sin hälsa och säkerhet vid underhåll och reparation av virkesfordon.</p>	<p>Iakttagande av miljökraven Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter om avfall som uppstår i arbetet enligt författningarna, bestämmelserna och anvisningarna • kan sköta de åtgärder som tillkommer föraren efter miljöskada. <p>Säkerhet och ergonomi Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med en yrkesmans noggrannhet och snabbhet fastställa trafiksäkerheten och -dugligheten för ett virkesfordon • kan kontrollera att virkesfordonets utrustning fungerar med beaktande av säkerhets-synpunkterna • kan använda den specialutrustning som ska användas i ett virkesfordon på ett tryggt sätt • beaktar i underhåll och reparation förordningar, bestämmelser och anvisningar i anslutning till hälsa och säkerhet • kan ge den elementära första hjälpen åt sig själv och andra.
---	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten påvisas på en arbetsplats genom att examinandens granskar virkesfordonets vägtrafikduglighet samt utför dagligt underhåll och veckounderhåll på virkesfordonet. I den här examensdelen betonas kunnandet i anslutning till upprätthållandet av vägtrafikdugligheten och funktionsdugligheten. Till den del yrkesskickligheten som krävs i examensdelen inte kan påvisas i examensprestationen preciseras prestationen med intervjuer, uppgifter, rapporter och andra tillförlitliga metoder.

2 § Transportteknik

I den här examensdelen ingår fortbildning enligt lagen 273/2007 och förordningen 640/2007 om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan kontrollera fordonskombinationens trafikduglighet.	Virkesfordonets skick Examinanden <ul style="list-style-type: none">• känner till de krav på trafikduglighet som ställs på fordonskombinationen och dess tilläggsutrustning• förstår vikten av att fordonet är i skick för trafiksäkerheten och kan avbryta körningen vid behov• kan utföra fordonskontroll före och efter körning.
Examinanden kan köra ett virkesfordon.	Körning av virkesfordon Examinanden <ul style="list-style-type: none">• förstår förarens möjligheter att inverka på trafiksäkerheten• hanterar fordonet trafiksäkert genom att följa ett förutseende och ekonomisk körsätt i alla olika väg- och trafikförhållanden• kan använda fordonsdatorn så att han eller hon hittar det rätta virkesupplaget och lastar rätt sorts virke• kan hantera olika specialsituationer för biltransport av virke som när fordonet fastnar, vid fästning av slirskydd och omlastning av virket.
Examinanden kan lasta virke på virkesfordonet.	Användning av virkeskran och lastning Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan ställa fordonet och virkeskranen i lastningsskick• kan lasta virkesfordonet effektivt, säkert med tanke på arbetarskyddet och rätt utgående från virkessortimentet och upplagets svårighetsgrad• kan placera lasten i fordonet så att fordonet kan transportera de maximimängder som vägtrafiklagen tillåter för respektive fordon• kan använda olika slags vågapparater för last av virke, såsom lastningsvåg• säkerställer virkeslasten och ställer fordonet i ordning innan det tas i trafik.

	<p>Arbetarskydd och miljöfaktorer Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer bestämmelserna och föreskrifterna om arbetarskydd vid lastningen av virke i virkesupplag • beaktar miljöfaktorer, såsom väglaget, upplagsvägens skick och rensning av vägen.
<p>Examinanden behärskar de kundbetjäningssituationer som hör till virkesfordonets förare samt känner till kvalitets- och miljösystemen.</p>	<p>Kundtjänst Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • ger genom sitt väsen och sitt uppträdande samt genom att samvetsgrant utföra sina uppgifter en god bild av sin vilja att betjäna kunden och av sin förmåga att effektivt utföra arbetsuppgifterna och utveckla sig själv • känner till principerna för en lönsam verksamhet för ett företag för virkesfordon och vilken betydelse en god arbetstagare har för företagets framgång. <p>Kvalitets- och miljösystem Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan handla på rätt sätt efter att ha fått en rapport över feedback och vet vilken betydelse korrigerande åtgärder har vid utvecklingen av företagets kvalitet • vet vad ett gott samarbete och goda kundrelationer betyder för verksamhetens kontinuitet • är medveten om sin egen roll i kvalitetsystemet och dess utveckling.

c) Sätten att påverka yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och de kunskaper och färdigheter som krävs för den påvisas genom att examinandena transporterar virke med ett virkesfordon från ett skogsupplag till ett mellanupplag eller en fabrik. I den här examensdelen betonas kunnandet i anslutning till vägtrafikduglighet, körning av virkesfordon samt lastning av fordon. En godkänd prestation är självständig, nästan felfri och motsvarar den nivå som förutsätts av en yrkesman. Till den del yrkesskickligheten som krävs i examensdelen inte kan påvisas i examensprestationen preciseras prestationen med intervjuer, uppgifter, rapporter och andra tillförlitliga metoder.

Vid anordnandet av utbildning i anslutning till den här examensdelen samt vid påvisande och bedömning av yrkesskickligheten beaktas lagen 273/2007 och förordningen 640/2007 som gäller lastbils- och bussförare. För att anordna fortbildning i anslutning till yrkeskompetensen måste man ha tillstånd av den nationella övervakningsmyndigheten. Fordonsförvaltningscentralen bekräftar utbildningsprogrammet som används i fortbildningen. Fortbildning ges i centrala ämnen som ingår i utbildningen för grundläggande yrkeskompetens. I fortbildningen ges ändå alltid undervisning som förstärker ett tryggt,

ekonomiskt och miljövänligt körsätt. I den personliga tillämpningen av examensprestationen beaktas examinandens tidigare godkända prestationer i fortbildning. Fortbildning kan, i tillämpliga delar, avläggas också i anslutning till övriga examensdelar.

3 § Arbetsuppgifter i virkesupplag

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar och kan utnyttja systemen för lokalisering av virke.	<p>Fordonsdator Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda fordonsdatorn • behärskar principerna för transportstyrssystemet • kan sköta lagerbokföringen • kan tolka en transportorder • identifierar och kan lokalisera virkespartierna.
Examinanden kan lagra och mäta virke.	<p>Virkessortimenten Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vad de vanligaste virkessortimenten används till • identifierar de vanligaste virkessortimenten samt känner till sortimentens kvalitetskrav och sorteringsbehov. <p>Virkesupplagen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de allmänna principerna för lagring av virke och författningar och bestämmelser i anslutning till dem • kan planera och ordna virkesupplaget så att det blir en fungerande helhet. <p>Mätning och överlåtelse av virke Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till principerna för travmätning, stickprovsbaserad viktmätning och mätning med kranvåg • kan mäta lasset eller traven samt omvandla det till kubikmeter och ton • vet vilken betydelse mottagningsbeviset har för virkets slutliga mätning och arbetsmätningen • kan bedöma mängden kvarvarande virke efter lastningen för lagerregistret och avsluta trävarupartiet eller -handeln.

<p>Examinanden kan utföra mottagningsfunktionerna.</p>	<p>Verksamhet i såg, fabrik eller mellanlager Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till praxisen i anslutning till arbetssäkerheten på olika arbetsplatser • kan utföra de mottagningsfunktioner för virke som åligger en virkesfordonsförare • kan reda ut mottagningsfunktionerna på en ny arbetsplats.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och de kunskaper och färdigheter som krävs för den påvisas antingen i anslutning till delen transportteknik eller genom att examinanden planerar och gör ett mellan- eller mottagningsupplag för virke. Till den del yrkesskickligheten som krävs i examensdelen inte kan påvisas i examensprestationen preciseras prestationen med intervjuer, uppgifter, rapporter och andra tillförlitliga metoder.

4 § Kännedom om lagstiftningen

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar lagstiftningen och dokumenteringen i anslutning till förarens arbetstider.</p>	<p>Förordning om kör- och vilotider Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de krav som arbetstidslagen och bestämmelserna om kör- och vilotider ställer på biltransport av trävaror • förstår avsikten med lagstiftningen om arbetstider • kan använda instrument som registrerar kör- och vilotid • utför dokumentering i anslutning till arbetstiderna enligt författningarna och bestämmelserna under normala och –undantagsförhållanden som vid störningstillstånd som gäller färdskrivaren.
<p>Examinanden känner till allmänna bestämmelser och föreskrifter som gäller virkestransport.</p>	<p>Vägtrafiklagen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår avsikten med vägtrafiklagen • kan köra fordonet på vägen enligt bestämmelserna och författningarna • känner till allmänna bestämmelser och instruktioner om transport av virke, som instruktioner som berör lastning av virke och fordonets siktsträcka i olika vägklasser • behärskar centrala författningar och säkerhetsbestämmelser om koppling och

	<p>parkering av fordonskombinationen och kan tillämpa dem i sin arbetsuppgift</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja den lämpligaste rutten för sin transportuppgift.
<p>Examinanden känner till lagen om överlast samt författningarna, bestämmelserna och föreskrifterna i anslutning till fordonets mått.</p>	<p>Lagen om överlastavgift Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till lagstiftningen om mått och vikt samt bestämmelserna i lagen om överlastavgift. <p>Mått och vikter Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de största tillåtna måtten för virkesfordonet samt modulmåtten och vikterna • känner till olika typers virkesfordon.
<p>Examinanden behärskar lagar, förordningar och författningar som gäller arbetarskydd och hälsa i anslutning till biltransporter av trävaror.</p>	<p>Arbetarskydd Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår avsikten med lagarna i anslutning till arbetarskydd och hälsa och det centrala innehållet i dem • vet vilka säkerhetsåtgärder är då man arbetar ensam • känner till säkerhetsåtgärderna som gäller användningen av virkeskran.
<p>Examinanden kan handla enligt arbetstagarens rättigheter och skyldigheter.</p>	<p>Arbetstagarens rättigheter och skyldigheter Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till arbetstagarens och arbetsgivarens ansvar och skyldigheter vid biltransport av trävaror • vet hur viktigt det är att följa lagarna som gäller biltransport av trävaror både med tanke på sig själv och virkesfordonsföretaget • känner till de vanligaste begränsningarna i arbetet vid transport av trävaror • känner till kollektivavtalet som ska följas inom branschen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och de kunskaper och färdigheter som krävs för den påvisas antingen i anslutning till andra examensdelar eller i ett fristående prov. Till den del yrkesskickligheten som krävs i examensdelen inte kan påvisas i examensprestationen preciseras prestationen med intervjuer, uppgifter, rapporter och andra tillförlitliga metoder.

5 § Grundläggande yrkeskompetens inom transportbranschen

Den här examensdelen avläggs enligt lag 273/2007 och förordning 640/2007 om grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan på basis av säkerhetsreglerna förbättra sitt körbeteende på ett förnuftigt sätt.	<p>Behärskande av tekniken Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till vilka egenskaper hos fordonets motor som behövs för att optimera kraftöverföringen vid användning av kraftöverföring• känner till scheman i anslutning till vridmomentet, effekten och motorns specifika förbrukning, den optimala användningen av driftshastighetsmätaren samt scheman för växellådans utväxling• känner till regelagets tekniska egenskaper och funktionen för att kontrollera fordonet, minimera slitaget och förhindra funktionsstörningar• känner till bromskretsarnas specialegenskaper, bromsarnas och rekylbromsarnas funktionsbegränsningar, sam användning av bromsar och rekylbromsar, förbättring av förhållandet mellan hastigheten och växellådans utväxling, utnyttjande av fordonets tröghet, användning av uppbromsning och bromsningsmetoder i en nedförsläp och åtgärder vid funktionsstörningar. <p>Hantering av fordon Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till de krafter som verkar i ett fordon som är i rörelse, användning av växellådans utväxlingsförhållanden beroende på fordonets last och vägprofilen, fastslagning av fordonets eller kombinationsfordonets nyttolast, fastslagning av nyttovolymen, fördelning av lasten, följderna av överbelastning av en axel, stabilisering av fordonet och dess tyngdpunkt, olika typer av lastpallar och förpackningar, de viktigaste godsclasserna som kräver låsning, kilnings- och låsningsmetoder, användning av låsremmar, granskning av

	<p>läsanordningar, användning av hanteringsanordningar samt placering och avlägsnande av presenningar</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan optimera användningen av bränsle genom att tillämpa kunskap om tekniken behärskas • kan lasta fordonet enligt säkerhetsbestämmelserna och en ändamålsenlig användning av fordonet.
<p>Examinanden känner till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken, känner till regelverket som gäller godstransport samt kan tillämpa det.</p>	<p>Maximiarbetstider för transportbranschen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till maximala arbetstider inom transportbranschen, principerna för, förordningarna (EEG) nr 3820/85 och (EEG) nr 3821/85 samt tillämpning och följder, påföljderna om färdskrivaren inte används, används fel eller förfalskas. <p>Den sociala miljön i anslutning till vägtrafiken Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till den sociala miljön inom vägtrafiken: förarens rättigheter och skyldigheter med tanke på den grundläggande yrkeskompetensen och fortbildning. <p>Regelverk gällande varutransport Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till regelverket som gäller godstransport: transporttillstånd, skyldigheter beträffande standardavtal inom godstransport, uppgörande av olika dokument för transportavtal, internationella transporttillstånd, skyldigheterna i det allmänna avtal (CRM-avtalet) som gjorts upp för frakt av gods inom internationell vägtransport, uppgörande av en internationell fraktsedel, gränsöverskridning, speditörer samt specialdokument som följer med godset.
<p>Examinanden är medveten om vilka risker som är förknippade med hälsan inom transportbranschen samt behärskar väg- och miljösäkerheten, servicen och logistiken.</p>	<p>Hälsa Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor: olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen, statistik över vägtrafikolyckor, andelen tunga fordon och bussar som varit inblandade i

olyckor, de människorelaterade, materiella och ekonomiska konsekvenserna

- förstår vilken betydelse den fysiska och psykiska prestationsförmågan har
- kan förebygga de fysiska riskerna, är medveten om betydelsen av fysisk och psykisk prestationsförmåga samt känner till principerna för en hälsosam och balanserad kost, alkoholens inverkan, mediciner och andra ämnen som påverkar människans beteende, symptom på trötthet och stress, orsak och verkan samt den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila.

Väg- och miljösäkerhet

Examinanden

- kan förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare: känner till allmän information, påföljder för förarna, förebyggande åtgärder samt nödvändiga inspektioner och den gällande lagstiftningen om förarnas ansvar
- kan bedöma nödsituationer och vet vad som ska göras i en nödsituation: bedöma situationen, förhindra att situationen förvärras, kalla på hjälp till platsen, hjälpa skadade och ge första hjälpen, vidta åtgärder vid eldsvåda, evakuera passagerare från fordon för tung godstransport och busspassagerare, sörja för säkerheten för alla passagerare, hantera våldssituationer och känner till principerna för att göra skadeanmälningar.

Service

Examinanden

- kan bete sig på ett sätt som stödjer företagets image och förstår vilken betydelse kvaliteten på förarens arbete har för företaget, förarens olika roller, personer som föraren träffar i sitt arbete, underhåll av fordonet, organisering av arbetet samt de kommersiella och ekonomiska konsekvenserna av konflikter.

	<p>Den ekonomiska miljön och marknads-systemet inom godstransport Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till den ekonomiska miljön och marknadssystemet i anslutning till passagerartransporten, känner till vägtransporterna i förhållande till andra transportformer (spårtrafik, privatbilar), olika verksamhetsformer inom vägtransport, överskridande av landets gränser (internationell trafik) samt huvudorganisationerna för passagerarföretag.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och de kunskaper och färdigheter som krävs för den påvisas antingen i anslutning till andra examensdelar eller genom separata prov eller yrkesprov iakttagande kraven i lag 273/2007 och förordning 640/2007 om lastbils- och bussförare.

För en grundläggande yrkeskompetens bör examinanden få undervisning i alla de läroämnen som är uppräknade i denna examensdel. Utbildningen som leder till denna grundläggande yrkeskompetens bör omfatta 280 timmar. Varje förare bör få åtminstone 20 timmar individuell körundervisning med ett fordon för ifrågavarande körkortsklass som uppfyller åtminstone kraven på examensfordon i kommunikationsministeriets beslut 14 § om tillämpning av körkortsförordningen.

Ifall den här examensdelen avläggs som försnabbad utbildning, bör i den försnabbade utbildningen som gäller yrkeskompetens på grundläggande nivå inkluderas undervisning i alla läroämnen som uppräknats i den här examensdelen. Undervisningen bör omfatta 140 timmar. Varje förare bör få minst 10 timmar individuell körundervisning med ett fordon för ifrågavarande körkortsklass. Fordonet bör åtminstone uppfylla kraven på examensfordon i kommunikationsministeriets beslut 14 § om tillämpning av körkortsförordningen.

För utbildning enligt lag 273/2007 behövs tillstånd från en nationell tillsynsmyndighet. För att få yrkeskompetens bör examinanden avlägga utbildningen och yrkesprovet för lastbilsförare med godkänt vitsord. Provet bör innehålla åtminstone en fråga för varje uppställt mål.

VALFRI DEL

6 § Företagsamhet

Utöver de tidigare delarna eller som en fristående delexamen kan examinanden avlägga den valfria delen företagsamhet. Examinanden svarar i första hand själv för kostnaderna som uppstår vid avläggandet av delen företagsamhet som en fristående delexamen.

Enligt lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) är vägtransport av gods med motorfordon eller trafiktraktor mot ersättning förbjuden utan trafiktillstånd med undantag av transporterna som omnämns i 7 §. En förutsättning för att få trafiktillstånd är bl.a. att man avlagt en trafikföretagarkurs med godkänt vitsord vid en läroanstalt som Fordonsförvaltningscentralen godkänt.

Enligt lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) måste en ny företagare som ansöker om trafik tillstånd (gemenskapstillstånd) avlägga en kurs som omfattar fyra veckor (140 undervisningstimmar) som övervakas av Fordonsförvaltningscentralen samt klara ett prov som Fordonsförvaltningscentralen anordnar med godkänt vitsord.

I yrkesexamen i biltransport av trävaror definieras inga särskilda kunskapskrav för den valfria delen företagsamhet. Examenskommissionen erkänner delen företagsamhet om examinandens avlagd trafikföretagarkursen med godkänt vitsord.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen
Pb 380
00531 Helsingfors
tfn: 040 348 7555
www.utbildningsstyrelsen.fi